HET WATERBAD-IN-(HET)-WOORD

UIT DE SCHRIFT

> Opdat Hij haar zou heiligen, door haar te reinigen, door het waterbad-in-(het)-woord. Ef. 5 : 26.

In het brieffragment, waaraan we den bovenstaanden zin ontleenden, spreekt Paulus over de heerlijkheid van het huwelijk. Het kán en mág niets minder zijn dan een weerspiegeling van de unieke en innige eenheid, welke er bestaat tusschen Christus en het door Hem verloste volk, dat den naam van „kerk" draagt. En omdat het huwelijk zoo iets groots kán en mág zijn, daarom m o e t het dat ook wezen.

Speciaal de mannen aansprekend, bindt Paulus hun op de ziel, dat zij hun vrouwen zullen liefhebben, precies zooals Christus zijn gemeente heeft liefgehad. Dat is een ontzaglijke eisch! Want het beteekent een roeping tot dienst, waarbij men zich radicaal en altijd moet verloochenen. Jezus Christus heeft zijn gemeente immers zóó liefgehad, dat Hij zich voor haar volkomen heeft overgegeven, opdat Hij haar door haar te reinigen zou heiligen.

Met een paar woorden teekent Paulus in dezen zin heel het werk van Jezus Christus.

Christus heeft zich voor zijn gemeente overgegeven. Dat noemt Paulus eerst. Want dat is ook het éérste in Christus' werk. Dat is wat Hij o p a a r d e voor de zijnen deed. Van zijn geboorte tot zijn begrafenis heeft onze Heiland immers maar één ding gedaan. Hij heeft zich zonder onderbreken, en met alles wat Hij was en had, ten behoeve van zijn volk, o v e r g e g e v e n. Overgegeven aan vernedering, hoon, lijden, dood, eeuwige verdoemenis. Dat was het eerste dat Jezus Christus voor de verlossing van zijn volk moest doen. Dat was het fundament voor zijn verderen arbeid. Dat was het mogelijk maken van wat Hij in tweeder instantie voor de zijnen tot stand wilde brengen.

En dat tweede werk van den Christus noemt Paulus hier ook. Het is dat wat Christus ook thans nog m e t en i n de zijnen verricht. Het is het h e i l i g e n-d o o r-r e i n i g e n. Het door middel van reinigen heiligen van zijn kerk.

Met deze woorden typeert Paulus de volkomen verlossing, welke Christus aan zijn volk schenkt.

Paulus noemt die op deze plaats kort en krachtig een h e i l i g e n. Dat wil zeggen: ze is een losrukken van Gods volk uit de strikken, de omknelling van zonde, wereld en satan, om het geheel en al over te geven en toe te wijden aan God. Het is een afzonderen van al de zijnen uit de menschheid die ondergaat, om ze over te dragen in Gods eeuwig koninkrijk. En deze heiliging, zoo verzekert Paulus tegelijk, volbrengt Christus door zijn gemeente te r e i n i g e n. Dat wil zeggen: door uit haar weg te doen, uit haar weg te wasschen, met zijn bloed, al haar zonde, haar zondeschuld en zonde-vuilheid.

Maar Paulus vertelt hier niet alleen wat Christus aan en in zijn kerk doet — hij zegt ons ook nadrukkelijk h o e onze Heiland dat werk tot stand brengt. We lezen immers, dat Christus zijn gemeente door reiniging heiligt, d o o r h e t w a t e r b a d-i n-(h e t)-w o o r d.

Wat Paulus met deze woorden bedoelt is zonder meer duidelijk. Zelfs een kind zal onmiddellijk verstaan, dat de apostel hier over den doop spreekt. Wat kan het waterbad-in-(het)-woord anders zijn dan dat?

We willen in het kort nagaan wat Paulus hier omtrent den doop aan de kerk in Gods Naam verkondigt.

⁂

Het eerste wat ons bij de lezing van deze woorden moet opvallen is dit, dat Paulus uitdrukkelijk verklaart, dat bij den doop C h r i s t u s de handelende Persoon is. Hij alleen. Hij uitsluitend. Het is immers C h r i s t u s, Die de gemeente door het waterbad heiligt.

Dit feit heeft belangrijke consequenties.

Vooreerst vloeit hieruit voort, dat we van den b e d i e n a a r van den doop zullen afzien. Als Christus de eigenlijke, de feitelijke Dooper is, wat doet het er dan toe, d o o r w i e n Hij den doop geeft. Ten opzichte van zoo'n uitdeeler van den doop zijn slechts drie dingen van belang. Vooreerst, dat de man die doopt, van Christus daartoe opdracht kreeg. Dan, dat hij het zóó doet, als Christus het voorschreef. En ten slotte, dat hij den doop alleen aan die menschen bedient, welke Christus daarvoor aanwees. Als het met deze drie dingen in orde is, is het volmaakt onverschillig door wiens dienst wij den doop ontvangen. Zelfs al is zoo'n dooper een slecht mensch, ja, een ongeloovige, dan heeft dat op den door hem bedienden doop niet den minsten invloed! Maakt het soms iets uit door welken postbode ons een brief wordt gebracht? Als de brief maar echt is en bij den juisten geadresseerde wordt gebracht is alles in orde!

Maar niet alleen zullen we geen bizondere waarde aan den menschelijken dooper toekennen — we zullen evenmin iets bizonders zoeken in het middel waarvan Christus zich bij den doop bedient. Dat middel, dat „element", is w a t e r. En daar „zit" nu niets bizonders in. Het wordt uit den grond gepompt of men vangt het op uit een kraan en het blijft precies wat het was. Na gebruik kan men het weggooien. Het was en is en blijft doodgewoon water, dat de onreinheid van onze zielen nooit kan wegwasschen. Er is geen bizondere kracht Gods in. En we zullen daarom moeten zorgen, dat we er ook niets buitengewoons in zoeken. Want dan maken we van dat „element" een afgod.

Men moet er zich voor wachten, schrijft Calvijn, dat men niet óf aan het teeken, óf aan den dienaar toeschrijft wat uitsluitend en alleen aan God toekomt. Dat wil zeggen: men moet den bedienaar van den doop niet voor den bewerker van de afwassching aanzien en men moet het water niet beschouwen als datgene, wat de ziel van haar onreinheden reinigt [1]). Men moet er zich ook voor hoeden, dat men, al is het ook maar voor een klein beetje, zijn vertrouwen op het element of op een mensch stelt. Want dit is ten slotte het ware en juiste gebruik van het sacrament, dat het direct naar Christus leidt en in Hem plaatst [2]).

⁂

Zoo is dus Jezus Christus de eenig Handelende in en met den doop. Hij doet alles, Hij geeft alles. Hij doet en geeft alles alléén.

Maar dat neemt niet weg en heft niet op, dat de Heere Christus wat Hij doet en geeft ten slotte toch ook d o o r d e n d o o p wil doen en geven. Die doop is zijn o r g a a n, zijn i n s t r u m e n t. En Hij heeft ons daaraan gebonden. Wij moeten Hem en zijn gaven dáárin zoeken en we zullen ze daarin ook ontvangen! Wie den doop veracht, veracht Hem en zal zich de eeuwige zaligheid zien ontgaan.

Op welke wijze nu de doop Christus' instrument kan zijn en ook inderdaad is, zegt Paulus kort en massief als hij den doop het waterbad-in-(het)-woord noemt.

Zeker, de doop is ook water, of liever: een waterbad. Maar het is een waterbad-in-(het)-woord. Of, zooals er eigenlijk nog pittiger en krachtiger staat: een w a t e r b a d-i n-w o o r d. Dat wil zeggen: de doop is een waterbad, maar dan zóó, dat daarbij het woord Gods het één en het al is. Het woord is a.h.w. het e l e m e n t waarin dat waterbad zich bevindt, waardoor het wordt omgeven, waaraan het zijn beteekenis, kracht en werking ontleent. Wanneer het woord wordt weggenomen, vergaat alle kracht van den doop — en ook van het avondmaal. Want deze sacramenten zijn niets anders dan zegels van het woord [3]). Zonder woord zijn ze hol, leeg, ijdel. Wanneer de menschen bij de sacramenten op iets anders dan het woord zien komt daar alleen iets ongegronds en onzuivers, ja de eene na de andere razernij uit voort! [4]).

Maar mét het woord, in het woord, door het woord, kortom als verzegeld woord van God — speciaal als verzegeld beloftewoord des HEEREN — is de doop inderdaad en ten volle een orgaan, een instrument van Jezus Christus. Als verzegeld beloftewoord geeft God het als een waarachtig onderpand van de heiligmaking, waarover Paulus sprak. God geeft dien doop als een betuiging van onze afwassching. Maar het is tegelijk een betuiging, waardoor God tegelijk ook tot stand brengt wat Hij afbeeldt [5]). Zoo, als verzegeld beloftewoord, is de w a a r h e i d v a n d e n d o o p — de heiliging die bewerkt werd door Christus' zelfovergave — aan den doop verbonden. Of, wat hetzelfde is: de doop biedt die heiliging aan. Als het met den doop zóó niet stond, dan zou het zeer ongepast zijn dat Paulus den doop een zielebad noemt [6]). Maar nu, nu de doop inderdaad i s en g e e f t de afwassching der zonde en de vernieuwing des levens, of anders gezegd: de heiliging-door-reiniging, nu is deze naam schoon en goed.

⁂

Zie, dit alles i s de doop.
De doop i s een waterbad-in-woord.
De doop i s een zielebad.
De doop i s een verzegelde belofte.

De doop i s een instrument van Jezus Christus, waardoor Hij de vergeving der zonden en de vernieuwing des levens schenkt.

Zeker, dat wat de doop is en geeft kan alleen en zal ook alleen door den geloovige in het geloof worden ontvangen. Een ongeloovige houdt ten slotte niets dan ijdele teekenen over! En hij vergrijpt zich door zijn ongeloof aan het lichaam en bloed van Christus, dat ook naar hem in den doop werd toegedragen èn aangeboden.

Maar dit goddelooze doen der ongeloovigen verandert aan den aard, de natuur, het wezen, de kracht van den hun bedienden doop n i e t s.

De doop was, is en blijft, altijd en voor ieder: het waterbad-in-(het)-woord, waardoor Christus de door zijn zelfovergave verworven heiliging van de zijnen aan ons toont, voorhoudt, aanbiedt en geeft. C. V.

---

1) Cavendum ne, quod unius Dei est, vel ad signum, vel ad ministrum transferatur: hoc est, ut minister censeatur ablutionis autor, ut aqua putetur animae sordes purgare.

2) Cavendum ne ulla fiduciae nostrae portio vel in elemento, vel in homine haereat. Quando hic demum verus ac rectus sacramenti usus est, recta nos ad Christum manu ducere, et in ipso sistere.

3) Nam verbo sublato, perit tota vis sacramentorum.

4) Ubi alio respicimus quam ad verbum, nihil sani, nihil puri: sed alia ex aliis deliria nascuntur.

5) Nobis ablutionem nostram testatur Deus, et simul efficit quod figurat.

6) Nisi enim conjuncta esset rei veritas, aut exhibitio, quod idem est: impropria haec loquutio esset, baptismus est lavacrum animae.

---

geestelijk concentratiepunt van volk en staat doen aanvaarden. Door het aanstellen van goede onderwijzers werd de school dienstbaar gemaakt aan de opvoeding in de gereformeerde religie. Door de diaconie werden de armen in aanraking gebracht met de gereformeerde Kerken, en door de eischen, die aan de regeeringspersonen werden gesteld, werden ook de hoogere standen voor de gereformeerde belijdenis geïnteresseerd [46]).

De Kerk van de reformatie was er dus wel op ingesteld om de taak over te nemen, die de R. Katholieke Kerk zooveel eeuwen had trachten te vervullen.

Nu merkt men op, dat er van het begin af een verschil was tusschen Calvijn en Luther. Toch behoefde daarin niet de kiem der verdeeldheid te liggen. Calvijn zag in verschillende opzichten de consequenties der hervorming scherper dan Luther, maar bleef zeer verdraagzaam tegenover hem, ook als Luther's onstuimigheid wel eens in onverdiend schelden oversloeg [47]). Tegenstellingen begonnen eerst te ontstaan met de volgelingen van Luther, die niet altijd vrij waren van een zekere halfslachtigheid. De Lutherschen in de Nederlanden hebben b.v. de consequente, recht op het doel afgaande politiek der Calvinisten tegenover Philips II meermalen afgekeurd [48]). Toch hadden deze verschillen opgelost kunnen worden; als men die ook in later tijd maar met christelijke liefde was blijven onderzoeken, en niet had laten rusten.

DR A. J. VERBRUGH.

46) **P. Geyl**, Eenheid en Tweeheid in de Nederlanden, Lochem, 1946, 177.

47) **W. de Zwart**, Calvijn in het licht van zijn brieven, Kampen, 1938, 86.

48) **H. A. Enno van Gelder**, Vrijheid en Onvrijheid in de Republiek, I, Haarlem, 1947, 98.

VOORLOOPIG SLOTWOORD (Inzake „Amerika")

KERKELIJK LEVEN

(RECTIFICATIE VOORAF: In ons nummer van verleden week is, doordat bij de correctie een verkeerde regel in het zetsel ingeschoven is, een passage zoo goed als onleesbaar geworden. We hebben het oog op bl. 171, kolom 1, tweede helft, de passage, die begint met: „De één concludeert" .... en dan vijf regels verder, tot en met het woord „beloofd". Het stond er aanvankelijk zóó:

De één concludeert: God is waarachtig: Hij heeft dus eigenlijk (aan den verworpen N.N.) niets beloofd.

De ander concludeert: God is waarachtig: Hij heeft dus eigenlijk (en dát raakt dan álle gedoopten) niets zonder dreiging beloofd.

Nu zal de bedoeling wel duidelijk zijn.

Nu we toch aan het rectificeeren zijn: de lezers van deze reeks hebben, hoop ik, goede nota genomen van de „aanvulling" op bl. 172, kolom 1: daar wordt een volzin alsnog opgenomen, die had moeten staan in den hier afgedrukten brief van onze deputaten aan die der Prot. Ref. Churches doch die bij het overtypen van den brief verloren ging. Daarin wordt verwezen naar hun eigen uitspraak: „dogmatische verschillen, die er mogelijk tusschen u en ons bestaan, zijn geen confessioneele verschillen". Deze zin moet erbij gelezen worden, omdat zóó pas duidelijk wordt, waarom de brief van onze deputaten sprak van zooiets als een „kopernikaansche wending". Dit in de aanvulling alsnog geciteerde zinnetje is volkomen juist, en nüchter, en getuigt van zuivere situatieteekening. Het is het zinnetje der verstandigen, die niet in de fuik geloopen zijn, waarin in 1944 een verdwaasde synode gezwommen is, tot haar en veler verderf. En we hopen, dat het gezonde verstand eenmaal zal wederkeeren, om te erkennen, dat men bij zúlke inzichten alleen maar wint, en de kerkelijke eenheid, dat groote goed, niet helpt verscheuren, zooals in 1944 geschied is in Nederland, en hier en daar ook al gebeurd is in Amerika—Canada.

Tot zoover dit inleidend woord ter rectificatie. K. S.).

We komen, de lezer heeft het al begrepen, tot ons voorloopig slot. „V o o r l o o p i g", — want je moet zoo goed als nooit zeggen: ik praat geen woord meer erover. Dat is gevaarlijk, en niet altijd in het belang van degenen, aan wie je, door te schrijven, een broederdienst bewijzen wilt. Wie niet begrepen heeft, dat het om zóó'n dienst hier tenslotte ons gegaan is, die begrijpt van ons bedoelen een bitter klein beetje.

Maar toch maar een „slót", dacht ik, voorshands.

Ik geef toe, dat dit een afwijking van mijn program is. Er is in de Korte Verklaring nog wel wat, dat mij de moeite van opzettelijke bespreking waard schijnt te zijn. Op gevaar af, dat andere onderwerpen voor deze rubriek zouden blijven liggen, heb ik aanvankelijk dan ook het voornemen gehad, héél het stuk onder de loupe te nemen. Omdat de zaak mij de moeite waard scheen, zoowel in het belang van onze kerken, als in die van de Prot. Ref. Churches, die ik heb leeren kennen, dacht ik, en waar ik veel van gehouden heb, en nog houd, omdat ik altijd respect heb gehad voor haar mannelijken strijd in de dagen van de gemeene-gratiebinding, die in Amerika op zoo ondeskundige wijze,

na een hinkend rapportje met allerlei theologische uitglijdingen is doorgedreven. Ik had respect voor haar werk, ook onder onze emigranten, aan wie zij heel wat geld hebben ten koste gelegd; voor haar warme liefde tot behoeftige leden en den diaconalen arbeid van onze kerken, vlak na den oorlog (laat ons dat niet vergeten, ze hebben hier in Nederland heel wat tranen gedroogd, toen we zonder kleeren en voedsel zaten), en die in Coll. Hoeksema een man hebben gekregen, dien ik hoogacht en als mijn vriend beschouw. Hij verzekert mij, in het laatste Standard-Bearer-nummer, dat ik de zijne nog ben, en ik neem daar onder betuiging van wederzijdsche vriendschap gaarne, en blij, nota van. Het verheugt mij, dit te lezen, temeer, omdat ik wel eens vreesde, dat mijn niet-correspondeeren den indruk gaf, als stond het mijnerzijds anders. Daar heb ik al eens eerder over geschreven; ik ben blij, dat coll. Hoeksema mijn vriendschapsgraad niet afmeet naar het aantal particuliere briefjes; want wie mij dááraan meet, die zegt al heel gauw „bonjour". Den laatsten tijd heb ik uit Amerika veel brieven ontvangen, ook over de kwestie van de bekende „Declaration"; het was n ú opzettelijk, dat ik op deze (overigens mij goed doende) epistels niet antwoordde: men moet nooit kunnen zeggen, dat ik getracht heb, een wig te drijven tusschen coll. Hoeksema en de zijnen, die altijd in hartelijke liefde aan hem verbonden zijn geweest. Mijn meening over die Declaration heb ik openlijk gezegd, toen het openbaar noodzakelijk bleek. Maar verder wacht ik rustig af, wat zich ginds ontwikkelen of vernielen zal. En een paar nederlandsche „synodalen", die van de zaak niet veel begrijpen, vrees ik (ik meen de situatie wèl zoo wat te doorzien), laat ik maar rustig gnuiven: ze konden, geloof ik, beter doen, zich het probleem van dwaze binding aan niet-onomstootelijk als Gods Woord bewezen formuletjes — oorzaak van schisma — nóg eens in te denken, en zich alsnog te beraden over mijn brief van 13 December 1943; ze hebben tijd genoeg gehad, om de nonsens, die daarover in een opgewonden synodalen zendbrief-nummer-zooveel verkocht is onder den verschen indruk van de gevoerde hetze, langzamerhand openlijk bij haar waren naam te noemen. Dat ware beter, dan gezeur over samenspreking, terwijl ze intusschen alles, wat ze met die binding en haar consequenties gedaan hebben, objectief gezien, l a t e n s t a a n, en geen één gestelde „norm" terugnemen.

⁂

Dat ik intusschen er voorloopig mee uitscheid, vindt zijn reden in een artikel, mij vandaag per air mail toegezonden uit The St. B. van 15 Febr.

Daar begint coll. Hoeksema iets te zeggen over mijn artikelen uit deze reeks inzake de Korte Verklaring. Best.

Als hij er breed op ingegaan was, of had aangekondigd, het te zullen doen, we hadden misschien doorgepraat, en allicht van zijn antwoord weer een overzicht-met-beantwoording-in-tweeder-instantie gegeven.

Maar wat blijkt?

Dit: coll. Hoeksema zegt: verschillende gedeelten uit Schilder's artikelen zijn niet „to the point", d.w.z. z e r a k e n h e t p u n t - i n - k w e s t i e n i e t.

Daar ben ik heelemaal niet boos om; je weet, als je in de pers debatteert, dat je op zoo iets van te voren rekenen moet.

Maar in dit geval zeg ik toch: best, als u zóó denkt, dan houd ik maar op.

Voor degenen, die het p u n t - i n - k w e s t i e, zooals i k het zie, wél met mij zien, heb ik, geloof ik, genoeg gezegd over die Korte Verklaring. De stukken en brokken, die in Canada gemaakt zijn, bewijzen wel, dat er menschen zijn, vóór- en tegenstanders, die het punt-in-kwestie precies zoo zien als ik. En voor de anderen, die het punt-in-kwestie ánders zien dan ik, helpt mijn geschrijf niets, zoolang ze het punt-in-kwestie dáár stellen, waar zij het thans inderdaad doen, en waar het toch niet ligt: je kunt dan praten als Brugman, het geeft geen zier meer.

Want het punt-in-kwestie is n i e t: of Hoeksema, of Schilder, of Heyns, of Petter, of wie ook een goed d o g m a t i c u s is. Dat kan me, om de waarheid te zeggen, in heel d é z e affaire geen steek schelen. Ik zie tientallen kwesties, waarover èn hier èn ginds niemand een afgeronde theorie heeft. En ik lust geen knappe-theologen-kerk.

't Punt-in-kwestie is alleen maar dit: o f j e d e k e r k u i t e l k a a r m a g d u r v e n j a g e n om 'n dogmatisch formuletje van Schilder, dat Hoeksema kan aanvechten, of van Hoeksema, dat Schilder kan aanvallen, terwijl ze toch allebei in goeden gemoede de drie formulieren onderschrijven, en allebei bereid zijn op vragen aangaande hun leer des noodig, niet aan de hand van een op tafel gelegd kersversch formuletje, maar in op kérn-kwesties ingaande, ampele en duidelijke betoogen rekenschap van gevoelen te geven, en ook allebei temidden van een schare broeders en zusters mogen staan, die hebben leeren zeggen: verdeel de kerk niet door geleerdigheid, die op één puntje door-zaagt, en op een ander puntje voorbijziet, wat toch ook waarheid is. Of: die één woord kiest, waarmee je twee of meer kanten uit kunt. Of: die een dogmatische lijn trekt, die een andere verwaarloost. Of: die schematiseerend zich van de Schrift en de confessie verwijdert.

Als coll. Hoeksema denkt, dat voor mij „the point" is, of de Korte Verklaring een d o g m a t i s c h verantwoord stuk is, moet ik hem antwoorden: neen, amice.

„The point" was voor mij dit: hier is b.v. een mannetje, K. S., die de Korte Verklaring niet wil onderteekenen. Die bereid is, op alle punten u te woord te staan. Die u desnóóds zou tarten, u net zoo goed als Berkouwer, en Ridderbos, hem ook maar één remonstrantsche tendenz of opinie als de zijne aan te toonen. Die u bij voorbaat verzekert: dat is Hepp niet gelukt, en Berkouwer niet, en het zou u ook niet gelukken. En niemand. En naast hem staan vele anderen, al of niet door u geciteerd, en(niet altijd heelemaal billijk, geloof ik), als u een zinnetje vond, dat u onjuist leek, dan ineens als herauten van de doorloopende leer der Liberated Churches (zoo heeten we anders niet) voorgesteld, hoewel ze dat evenmin willen zijn, als ik, en hoewel wat ze verder schrijven bewijst, dat u uit hun zinnetjes niet datgene haalt, wat er, in breeder verband gelezen, in zit, of móet zitten. Laat al die menschen — al heeten ze Veenhof, Bremmer, Churchill, Poincaré — met hun zinnetje nu eens los, en neem dezen keer a l l e e n m a a r eens als voorbeeld één der deputaten voor correspondentie die tegen de bindend-verklaring van uw Korte Verklaring bezwaren hebben, en stuk voor stuk goed lieten uitkomen, dat zij er niet toe te bewegen zouden zijn, te beloven, niets te leeren, d.w.z. te propageeren, dat niet in alles met die Korte Verklaring overeenstemt; die dit ook zouden weigeren te beloven, stel, dat zij naar Amerika verhuisden. Dan is d i t het fijne puntje: zouden ze — gegeven die weigering — lid mogen worden van een Prot. Ref. Church, waarvan coll. Holwerda — vergeet dat niet — in den bekenden brief iets héél móóis en heerlijks gezegd heeft? Konden ze lid worden, ja dan neen?

Niemand onder u moet nu zeggen: diè wel, maar die ánder niet! Niemand uwer zeggen: joúw zinnetjes kunnen misschien er nog wel op door, maar die van een ander, N. N., en nog een N. N. lijken ons in geen geval toelaatbaar. Neen: laat alle zinnetjes van N. N.'s maar loopen. Neem alleen maar het bloote f e i t, dat iemand onzer die Korte Verklaring niet zou onderteekenen (de argumenten doen niet ter zake) en in elk geval zou w e i g e r e n de belofte af te leggen, niet te propageeren tegen de Korte Verklaring. Kunnen zij dan lid worden bij u, in volle rechten, ja dan neen? D a t, e n d a t a l l é é n, i s „t h e p o i n t".

Als u zegt: n é é n, ze kunnen geen lid worden, want ik zégen het besluit der Classis Oost, die beweerd heeft: men moet belóven, niets ertegen te leeren, goed, dan zijn we klaar. Als dit bij U algemeene opinie worden zou, vastgelegd in een generaal-synodaal besluit, dán weten we, waar we aan toe zijn. Ik zou uw kerken om zulk een besluit beklagen, want ik ben vast overtuigd, dat ze door zoo'n besluit als kerken van Christus in Amerika, belast met een wijde opdracht, en eertijds d a a r t o e v e e l z i n s o o k i n s t a a t g e s t e l d (want uw kerken hebben prachtige dingen gepraesteerd), harakiri plegen, zoodra ze zoo iets zouden doen. Ze zouden zich evenzeer vergaloppeeren als de nederlandsche synodocraten, van wier doen óók gij publiek verklaard hebt, niets te moeten hebben. Want uw kerken zouden daarmee den toegang tot den kansel en tot het doopvont, en de avondmaalstafel hebben gebonden aan een dogmatisch stuk, dat men, daar ben ik vast van overtuigd, bestrijden kan, zonder op te houden, gereformeerd te wezen, ook op die punten, waarop men het bestreed. Als u mij, in qualiteit van „d o g m a t i c u s" — die overigens a l s z o o d a n i g hier niets te maken heb — zoudt vragen (in een onderonsje), of ik meen, dat die Korte Verklaring beter b e s t r e d e n worden kan, dan g e t o l e r e e r d, om gereformeerd te belijden in consequente doortrekking van de lijn, laat ons zeggen, van de Dordtsche Synode, dan zeg ik: h e t e e r s t e. Maar dat is dan mijn dogmatische opinie. Teruggaande overigens op een confessioneele. Maar ik erken u, in uw pogen, evenzeer confessiegetrouw te zijn.

En als U zegt: j a, er zijn er wel onder jullie vrijgemaakten, die bij ons lid konden worden o o k z o n d e r d i e b e l o f t e, want ik m a a k v e r s c h i l, ik zou wel toelaten A, hoewel die weigert haar te onderteekenen, maar n i e t B, want van B (en C en D etc.) heb ik zinnetjes gelezen, die ik niet juist vind, en met B, C, D z o u i k d u s e e r s t e e n s m o e t e n p r a t e n, dán zeg ik: maar dán hángt Uw Korte Verklaring a l s b i n d e n d s t u k. Want als U toegeeft, dat ook maar één mensch in de wereld kan weigeren, naar de meening van Classis Oost te luisteren, en dus kan weigeren te beloven, dat hij niets tegen de K.V. zou propageeren, en dat hij t ó c h wel lid bij U kan worden, dan hebt U daarmee heel die Korte Verklaring als b i n d e n d stuk, als sjibboleth der leer, die als naar de Schriften te handhaven is, prijs gegeven. Dan hebt U gezegd: blijkbaar moet je er n o g e e n s o v e r k u n n e n p r a t e n met de menschen. Welnu, ik, K. S., zeg dan: goed, praat er dan nog eens over, en leid dat gesprek dan terug naar wat in de confessie staat. Maar leg die K.V. dan maar in de archieven, want dan is de zaak toch weer herleid tot de b e s t a a n d e confessie.

EXODUS 15 : 8—12.

Uw adem liet de waat'ren wijken.
Wie is als Gij, wie Uw gelijke,
o, HEERE, onder al de goden?
De stroomen stonden door Uw wil
in 't hart der zee als muren stil,
de golven deden Uw geboden.

De vijand zeide: „Ik zal hen jagen,
ik doe met hen al mijn behagen.
Ik trek mijn zwaard, dat ze allen sterven,
'k verzadig aan dit volk mijn ziel,
dat aan mijn lust ten offer viel.
Ik deel den buit, dien 'k zal verwerven!"

Wie zou niet voor Uw wond'ren beven,
o HEERE, in heiligheid verheven?
Gij hebt de waat'ren weer ontbonden:
zij zonken in de zee als lood,
Uw rechterhand bracht hun den dood.
Zie, hoe de aarde hen heeft verslonden.

Melodie: Ps. 55. *A. v. B.*

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Niet in slaap te preeken? Ze snurken!

D r N o r m a n V i n c e n t P e a l, predikant van N e w Y o r k 's M a r b l e C o l l e g i a t e C h u r c h is een beroemd man. En vrijzinnig. Tusschen dat beroemd zijn en dat vrijzinnig zijn behoeft geen oorzakelijk verband te bestaan. Wij kennen ook rechtzinnige beroemdheden onder de dominees. Rechtzinnigheid is geen voorbehoedmiddel tegen beroemdheid. De scherpe op de situatie der kerk toegespitste verkondiging van Gods Woord is dat wel. En is dat reeds sedert de dagen der profeten en apostelen. Die zijn bij hun leven nooit beroemd geweest. Wel voor en na hun sterven gesteenigd soms. Gesteenigd door een geslacht, dat hen weigerde te hooren. En daarna „gesteenigd" door een nageslacht, dat hun graven bouwde.

Maar dat nu daargelaten. Dr P e a l is beroemd. Althans volgens een in Kerknieuws overgenomen berichtje van de hand van een rechtzinnig Hervormd predikant. En volgens hetzelfde bericht is hij ook vrijzinnig. En naar ons dunkt ook een klein tikje ijdel. Dat zal wel meer met de beroemdheid dan met de vrijzinnigheid in verband staan. Het zijn sterke beenen, die de weelde dragen. Onder dien last zijn rechtzinnige en vrijzinnige beenen al even zwak. Maar deze beroemde en vrijzinnige dominee verhaalt, dat het tegenwoordig bijna onmogelijk is de menschen in slaap te krijgen met een preek: „Ik heb in jaren niemand in de kerk zien slapen". Bescheiden schrijft Dr P e a l deze slapeloosheid niet toe aan de goede kwaliteiten van de preek, maar aan de kwade kwaliteiten van het gehoor. De menschen zijn zoo overspannen en zenuwachtig, dat ze zelfs met een preek niet in slaap te krijgen zijn. U begrijpt de geestigheid: als dát niet helpt, dan helpt er niets....., Intusschen, de Nederlandsche collega is er jaloersch van. Hij verzekert: bij mij slapen ze allemaal!!

⁂

Wij voor ons gelooven, dat, afgedacht van de vraag van slapers in de kerk of slapeloosheid onder de preek, afgedacht van Amerika of Nederland, afgedacht van rechtzinnigheid of vrijzinnigheid, de slaap — de geestelijke dan — èn in Amerika èn in Nederland zeer groot is. Wie in Jeruzalem geen onbekende is, moet, als hij de kerk, voor zoover mogelijk, overziet, ten aanzien van haar vaak denken aan hetgeen Heine in zijn dagen opmerkte van Duitschland:

Toen ik op den Sint Gothard stond,
Toen hoord' ik Duitschland snúrken.

Dr P e a l make zich niets wijs en de rechtzinnige collega in Nederland zij niet jaloersch: ze snúrken, hier en ginds. Een geest des diepen slaaps.....

En de oorzaak?

De preek, de preek!

In slaap gepreekt!

En hoe en of die slapende, snurkende kerk weer geestelijk gesproken wakker worden zal?

Als 't God belieft: de preek, de preek!

Ontwaakt gij die slaapt, en staat op uit de dooden en Christus zal over u lichten!

Die preek is het krachtig middel tot zaligheid.

⁂

Voor jaren gebeurde het eens, dat in een Zeeuwsche kerk zoo ongeveer heel de gemeente onder een „rechtzinnige" preek diep ingedommeld was.

De dominee, nauwelijks begonnen, zei Amen. Dankte, vroeg „vergeving" voor het slapen en liet de gemeente zonder slotzegen gaan. Maar een, die die gemeente kende, zei toen: Die dominee had beter gedaan vergeving te vragen voor de preek. Want als het Woord Góds daar bediend wordt slaapt die gemeente niet.

Zóó kan het ook.

Dominee moet bij dominee beginnen: Wees wakker in alles! D. E. C.

P.S. Lees in ons vorige stukje i.p.v. „drie man in een boek": „drie man in een boot". D. E. C.

U ziet, ik spreek tegen U precies zooals tegen de nederlandsche synode in mijn (heusch!) vredestichtenden brief van 13 Dec. 1943; en ik zou U in gemoede willen raden: luister er eens naar, zooals wij naar U willen luisteren, want het zijn oude klanken, en laat U leeren door de historie hier in Nederland. Hier zijn er óók al, die destijds, opgezweept door ik weet niet wat voor passie, gezegd hebben: wát brief van 13 Dec., laat de men bukken, ga door, ga door, ga door met binden, — en die nu spijt hebben als haren op hun hoofd, al zèggen ze het niet hardop, en al geven hun propagandisten, Visser, Norel, en dat zijn maar een paar kersversche, uit pure dankbaarheid voor het feit, dat die brief van 13 December ook hén wou bewaren voor door henzelf nu theoretisch betreurde doordrijversmaatregeltjes, nu de schuld aan — wie hen wilden beschermen, optijd, toen zij nog niet wakker waren. Slapers gooien wel meer de schuld op porders, die op tijd waren.

Ik beweer dus: mijn artikelen waren wèl „to the point". U beweerde: wie de bondsbelofte ziet à la Vrijgemaakten, die leert „gemeene gratie" binnen de bondsgemeenschap. Ik toonde aan: pardon, kijk eens naar Beza, supralapsarist, evenals U, coll. Hoeksema. Beza, zei ik, weerspreekt uw K.V.; is toch supralapsarist, daarom U welkom, ook hij gelooft géén gemeene-gratie binnen de bondssfeer à la Heyns — pas toch op voor het cliché „Heynsiaan", zooals wij moeten oppassen voor het cliché „Kuyperiaan", — want Beza leert, dat God roeping, en beloften-met-voorwaarden geeft óók aan wie de Heere bestèmd heeft om te háten. Ik laat die constructie voor wat ze is; maar mijn vraag: zou Beza bij U lid kunnen worden, is vast en zeker „to the point".

Als U nu zegt: dat is het puntje niet, dan zeg ik: ik houd maar op. Niet uit nijdigheid, maar omdat de lezers ook eens wat anders moeten hooren. Als men de zaak van de tafel schuift, dan herkrijgt de lezer zijn rechten.

Als U zegt: de K.V. is naar de confessie, wat ik ontkende, onder verwijzing naar uitspraken, en naar de litteratuur (de kérkelijke) rondom Dordt, zoowel vóór als tijdens en ná Dordt, dan zeg ik: ik houd maar op, want ik kan niet blijven repeteeren.

Als U zegt: Heynsiaansch, terwijl ik schreef: noem het fijne puntje, want op het mij bekende punt weerspreken we hem, en verder is noch Heyns, noch Hoeksema, noch Schilder, noch Bavinck, noch Kuyper, noch iemand anders heelemaal goed of heelemaal kwaad, en het komt maar op de confessie aan, dan houd ik maar op.

Als U zegt: geloof is niet een CONDITIE, MAAR een MIDDEL, dan zeg ik: ik houd maar op. Ik beweer: middelen zijn ook condities, en ik heb dat aangetoond ook. Middel is conditie voor doelbereiking.

***

Laat me echter, bij dit voorloopig slot, nog één gemoedelijk woordje mogen schrijven. U komt nog eens terug op den brief van coll. Holwerda, en op onze samenspreking met de predikanten Kok en De Jong. Ik wilde, dat U deze zaak nu eens liet rusten.

Want primo: de broeders Kok en De Jong hebben van U, van Uw kerken, alleen maar goeds gezegd. Alleen maar goeds. Alleen maar goeds.

Secundo: er is met niemand gekonkeld; en dat ze hier niet officieel waren, hebben ze zelf duidelijk gezegd. Ze hebben ook niet gevráágd: mogen we komen?, wij hebben hén gevraagd. Zooals we iedereen zouden vragen, die hier net in het land zou zijn, terwijl wij samenkwamen.

Tertio: ze hebben wèl gezegd, en dat vind ik een eervol testimonium, ook voor U: we kunnen van elkaar leeren; en dat was nu precies, wat in Uw eigen brief stond, zie het citaat, hierboven afgedrukt. Ze hebben óók gezegd: denk niet, dat wij zweren bij alle meeningen van wien ook, al is het een hooggeachte broeder, een geliefde voorganger. Heusch, ik begrijp er geen woord van, dat men in Amerika boos kan wezen als iemand zegt: u bent niet gebonden aan de meeningen van dien of dien. Natuurlijk beteekent dat: wèl gebonden aan de confessie, en dus óók aan álle meeningen die die-of-die conform de confessie leert. Maar verder: staat er in den bijbel nu een tekst over een kennen-ten-deele, over een nog-diepermoeten-indringen-in-de-mysteriën-des-heils, ja, dan neen? U zegt natuurlijk: daar twijfelt niemand onzer aan. Nu, geen stap verder zijn de predikanten Kok of De Jong gegaan, noch iemand van ons, die met hen genoegelijk konden spreken.

En als nu, quarto, collega Holwerda (met wien ik over dit artikel geen woord nog gesproken heb) aan een man, die hem raad vraagt, zegt: die kerken zijn kerken-van-Christus, wel, is dat dan voor U geen beker koud waters, na al de verguizing die over Uw hoofd en over dat van Uw kerken gekomen is? Ik heb wel eens iets gemeend te begrijpen van het verdriet, dat onverstand en erger in die dagen van Kalamazoo over U gebracht heeft. Ik weet er ook iets van, geloof ik. Is dan zoo'n uitspraak niet iets dat verblijdend is? Ik zelf was blij, toen ik dát las.

Ja, maar, zult U zeggen: prof. Holwerda schreef ook: de meening van Hoeksema is niet in alles bindend.

Nu, laat mij voor mezelf spreken. „Ze" probeeren van bepaalde zijde in Nederland ondergeteekende af en toe voor te stellen als een soort kerkvorstje, die maar op zijn stuk staat, en die nijdig wordt, als ze hem tegenspreken, eigen opinie doordrijvend. Dié nonsens, dié maakt mij kwaad. Ik zeg dan liefst duidelijk, dat ik het een brokje venijngeving vind, als ze zeggen: K. S. wordt kwaad, als ze zijn opinie niet deelen, en hij wil niet hooren zeggen, dat ze niet bindend is. Hij zegt, ik weet het goed, juist integendeel: de vrijgemaakte kerken waren niet vrijgemaakt, als ze zouden gebonden zijn aan de meeningen van dezen of genen. Ook K. S. is maar deze of gene. Dat is Hoeksema ook. En Ophoff. En Kok. En De Jong. En Petter. En als we dood zijn, gaat een ander argumenteeren. De jonge Ridderbos schreef van ons: ze canoniseeren daar welhaast Greijdanus. Terwijl hij had kunnen lezen, dat in dit eigen blad artikelen geplaatst zijn, die van Greijdanus' meening afweken. Terwijl er niemand is, die ook maar iets afdingt van onzen diepen eerbied voor hem en zijn werk. Zoolang ik er ben, neem ik het recht, te argumenteeren. Laat ze maar die argumenten bestrijden. Maar een pèstilentie vind ik het voor elke kerk, en daarom wordt ook precies een pestilentie verspreid van de zijde onzer tegenstanders, als men zeggen gaat: daar en daar mag je niets zeggen tegen de meening van die-of-die. Ik voor mij zou het een eere vinden, als men van mijn kérken schreef: denk nou maar niet, dat je daar moet napraten, wat S. G. of B. H. of C. V. of P. D. of H. J. J. of K. S. of D. v. D. of K. D. of wie verder een naam hebben mag, beweert boven de confessie; je mag gerust K. S. b.v. weerspreken. Met het fabeltje van een wit-zwart-schema, en met het venijnige gefluister van: die en die is een kerkvorstje, salva pace K. S., hebben ze ons al kwaad genoeg gedaan. Ik vind, dat coll. Holwerda, zoo sprekende, uw kerken en ook U zelf geëerd heeft; en ik wou, dat dat nu ook eens hardop erkend werd, en dat excuus gemaakt werd tegenover hen, die inzake deze voor mij volslagen onbegrijpelijke affaire betrokken zijn geweest, en stuk voor stuk onschuldig waren als een lammetje.

U hebt in Amerika een wijde taak: ik geloof echter, dat U op een gevaarlijke grensscheiding gebracht zijt. Wordt die K.V. aangenomen, dan hebben Uw kerken een wending gemaakt, die fataal is. ZELFS AL HAD UW KORTE VERKLARING VAN A TOT Z VOLKOMEN GELIJK. Wat m.i. het geval niet is.

Tenslotte: ik vertel voor onze lezers meteen maar verder, dat U meedeelt, plaats besproken te hebben voor Uw reis naar Nederland op de boot, die 24 Juni vertrekt. U zegt erbij: that is, if they still want to see us, and if they still desire correspondence in spite of our doctrinal differences. Dat beteekent: ik kom, als tenminste de Vrijgemaakten er nog prijs op stellen, en als ze nog correspondentie verlangen in spijt van onze doctrinale verschillen.

Maar ik zal me er wel voor wachten, de verantwoordelijkheid voor Uw niet komen op mij te laden, door ons verlangen naar een gesprek aan „condities (!) te binden. U weet, wat onze deputaten geschreven hebben. U weet ook, dat ik geen doctrinale verschillen tusschen uw kerken en onze kerken ken; uw K.V. is nog niet definitief aangenomen, en U kunt een massa doen, door te zeggen: neem ze niet aan, en zeker niet, vóórdat we rustig ook in Nederland hebben gepraat. U weet ook bizonder goed, dat Uw deputaten, en onder hen ook U zelf dus, hebben gezegd: dogmatische verschillen zijn nog geen confessioneele. U weet, dat een bindend verklaard formulier, waartegen men niet propageeren mag, zoo iets als confessioneele waarde krijgt: bindende „interpretatie" van de confessie. Ik ontken, dat de Dordtsche Vaderen de Leerregels zóó zouden geïnterpreteerd hebben. U weet ook, dat, als U dit stuk definitief aanneemt, U vóórdat U hier zou komen, zoudt hebben gezegd: ook jullie, deputaten, kunnen bij ons geen lid worden.

En nu moet U het verder maar zien.

Onze deputaten hebben U geschreven; en een krantenschrijver, die ook meteen een goede vriend van U en van Uw kerken wezen wil, heeft geen enkele reden of aanleiding, daarop terug te komen. Hij heeft wèl reden, tot U te zeggen: als U komt, and if YOU still desire to see us, ook al zeggen wij duidelijk: uw K.V. onderteekenen wij niet, terwijl wij voorts goed weten, goed gereformeerd te zijn, welnu, maak dan geen obstakel zonder dat God U daartoe noodzaakt. Niet in uw conscientie, maar in zijn Woord.

Ik ben overtuigd, dat de God, die over heel de wereld zijn schare van confessoren bij de maand ziet dunnen, het niet goed vindt, dat men zijn amerikaansche schapen bindt aan die K.V.; want men KAN die weerspreken als remonstrant, en als pelagiaan, en als semipelagiaan, en als crypto-remonstrant en als duizend andere dingen meer. Maar: — men kan ze óók weerspreken op de manier van ondergeteekende. En ondergeteekende gelooft, gereformeerd te denken. En U hebt dat tot nu toe niet weerlegd. Het staat aan U, tot hem en de anderen, die als hij mochten denken, te zeggen: je bent misschien een beste kerel, of een erg slechte misschien, maar — je wordt geen lid van óns kerkje. Van óns zult U zulk 'n oordeel niet hooren. Wij hebben hier een beetje geleerd in 1944, en meenen het, als wij ook tot U zeggen, wat wij tot Ridderbos en Polman hebben gezegd: God heeft meer geduld met het kerkverband dan U, indien U een K.V. zoudt aannemen of aangenomen hebben, als U op de boot stapt.

Eén vraagje nog: hoeveel serieuze léden van Uw kerk, die ge voor geen geld zoudt willen missen, begrijpen Uw K.V. in alle finesses?

K. S.

*** Onjuiste voorlichting van den heer K. Norel

Verleden week beloofden we, iets te vertellen, van de manier, waarop de heer K. Norel, in zijn bij de N.V. Uitg. Mij J. H. Kok te Kampen verschenen boek „Een Vaste Burcht" een misteekening geeft van de geschiedenis onzer kerken.

Allereerst is daar voor de zooveelste maal de valsche voorstelling, alsof de historie—1944 een kwestie van dezen of genen meneer was. Dat is even dwaas, als toen een synodocratisch uitdrijvingspropagandist vertelde, dat ds H. J. Schilder een boek had geschreven **over — zichzelf.** Terwijl ds Sch. schreef over de **handelingen van een synode,** die met hulp van hooggeleerde rapporten en in synodale conclusies allerlei theologische vergissingen tot basis nam voor het handhaven van een **algemeene wet** tot toesluiting van den kansel voor

Op verstrooidenreis

*

Het werk te Makassar werd nog onderbroken door een bezoek aan Menado. Met een vliegtuig is dat maar eventjes overwippen. Het duurt met zoo'n ding maar drie uur. Maar het is altijd een afstand van een dikke acht honderd kilometer. Makassar ligt in de uiterste zuid-west hoek van Celebes, Menado daarentegen op het uiterste Noordpuntje van het eiland.

De tocht begon niet zoo goed. Want een vliegtocht wordt altijd voorafgegaan door een autorit met de bus van de K.L.M. Nu zijn dat in de buitengewesten niet zulke beste voertuigen. En je wordt erin geladen al geruimen tijd voor het vertrek van het vliegtuig. Nu zou de reis worden gemaakt met een machine, die den vorigen dag al van Batavia was gekomen, en waarvan de bemanning in Makassar overnacht had. Maar toen de autobus bij het hotel kwam, om de bemanning op te pikken, moest deze nog ontbijten. Op zichzelf was dit niet zoo erg, maar er werd verzuimd ons uit te noodigen, zoolang uit te stappen en op het terras van het hotel plaats te nemen. Zoodat we een drie kwartier in die bus hebben zitten mopperen. We hadden óók wel zin in een kop koffie. Tenslotte hadden we ons ontbijt al bar vroeg gebruikt, en ieder weet, dat er dan niet zooveel van komt.

De situatie was dan ook allerminst naar den zin van den steward, den heer van Beek—Wolthuis. Toen die met de bemanning zijn plaats in de bus had ingenomen verzekerde hij, dat hij het verzuim zou vergoeden. En hij heeft woord gehouden, want hij liet op het restaurant van het vliegveld koffie voor ons aanrukken en hij zorgde voor uitstekende sandwiches uit den in het vliegtuig aanwezigen voorraad. Ook tijdens de vlucht heeft het ons met den heer van Beek—Wolthuis aan niets ontbroken. Nu spreekt dat wel vanzelf als je met de K.L.M. reist. Maar het spreekt heelemaal vanzelf als de heer van Beek—Wolthuis steward op het vliegtuig is. Hij is een uitermate gul en onderhoudend gastheer. Ik had al kennis met hem gemaakt bijna een jaar eerder, op reis naar Medan. Toen was hij zèlf passagier. Hij had een paar dagen verlof en die ging hij in Medan doorbrengen. Of hij zat als reserve-lid van de crew in het vliegtuig, weet ik veel. Maar hij had toen geen dienst. Toch heeft hij toen al het gezelschap aangenaam trachten bezig te houden tijdens een vlucht door bar slecht weer. Hij wist de stemming erin te houden en voor de noodige afleiding te zorgen, waardoor het aantal luchtzieke passagiers toen tot een minimum beperkt bleef. Als iemand verre reizen doet kan hij veel verhalen. Dat was zeker van toepassing op dezen steward. En als het niet allemaal waar geweest is wat hij vertelde, was het toch erg mooi verzonnen. Zoo vertelde hij van een Chinees die een papieren zak voor luchtzieke passagiers eens van binnen wilde bekijken, en het ding daartoe met de opening boven zijn oogen hield. Maar het ding was niet leeg, en de gevolgen laten zich raden. Maar toen de heer van Beek—Wolthuis later de mop aan andere passagiers demonstreerde, had hij óók een zak gepakt die niet leeg was. Je moet maar hoffen.

De vliegtocht was buitengewoon mooi. Het weer was helder, en het bergland van Celebes is van uitzonderlijke schoonheid, vooral als het door de ochtendzon beschenen wordt en de toppen nog nat zijn van den dauw. De oversteek naar den noordelijken uitlooper van het eiland Celebes had zijn eigen bekoring. En het binnenkomen op het vliegveld van uit zee, levert een onvergetelijk gezicht op de baai, die de natuurlijke haven van Menado vormt.

De vlakte waarin de stad ligt wordt afgezet door tamelijk hooge bergketens. Vooral vanuit de lucht, op geringe hoogte binnenvliegend, (het vliegtuig is dan al in de z.g.n. final approach), biedt dat een schouwspel, dat je nooit uit je geheugen gaat.